

नरेन्द्रस्य धर्मनिष्ठा

रामपुरः ग्रामः मधुर
राज्यस्य ग्रामः आसीत् ।
तत्र नरेन्द्रः नामः कृषिवरः
तस्य परिवार समेतं वसति
सम् । नरेन्द्रस्य पत्नी जानकी,
तस्य पुत्र वासुदेवः पुत्री
माधवी नितराः उत्साः
आसीत् । नरेन्द्रस्य कृषिक्षेत्रः
अतीव समृद्धिं अभवत् ।
तस्य राज्ये नरेन्द्रस्य कृषिक्षेत्रः
सुविदितामेव किमिति तस्य
कृषिक्षेत्रः आलाबु, नालिके-
रा, वृक्षाः, कारवेतः, ककटि,
केतकम्, रत्नफलम् इत्यादि
नि शकामु सम्यग् आसीत् ।
नरेन्द्रः न केवलम् स्वस्य
कृषिक्षेत्रे किन्तु तस्य गृहेषु

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

अपि अपि भवन्तः तस्य विष्टेन
सुविधितमेव । तस्य कृषिक्षेत्रं
कृषि सम्बन्धीनीः कार्ये तस्य
पत्नी, पुत्र - पुत्रीः सहायं
ददन्ति स्म । तस्य कृषिक्षेत्रं
हृदिता वरुः प्रसारिताः आसीत्
नरेन्द्रः तस्य कृषिक्षेत्रे शपय
ति शाकानां किञ्चित् भागः
जीवितं निनाय वनेषु अनुभ
वन्ति जनाः ददन्ति स्म ।

सर्वे वनेषु नरेन्द्रः
तस्य दानः तद् अनुविधि स्म ।
कश्चन विद्याधरः नाम पण्डितः
नरेन्द्रः अत्र अपृच्छत्
" ओ ! नरेन्द्रः त्वं त्वं किम्
कार्येभ्यः तत्रार्थे इत्येतानि
कर्मणि आचरति ? नरेन्द्रः
उवाच, " महाशयः अहं एव "

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

कृषिवत्तः अस्ति, अहं त्रकं
कश्च न महादेवस्य अवतः
अवति, महादेवः अत्रस्य
प्रभुः अवति यदा वयं
दानं ददति तदा महादेव-
स्य विशेष अनुग्रहः मम
परिवारैः प्रकाशित न किन्तु
किन्तु अनुग्रहः केवलं इति
अनुग्रहः किन्तु कर्मणा अनुभव-
ति जनानां मनसि इदं दानस्य
मम परिवारस्य सुख जीवनाथि
प्राथयति। नरेन्द्रस्य वचनं
श्रुत्वा क्षणिक पण्डितस्य मनः
विस्मितो अभूत्। किमिति
मनुष्याः स्वस्य सुख जीविता-
र्थं अनेक दुष्प्रवृत्तनाः
कुर्वन्ति, तेषु अन्यतमः
अ। आसीत् नरेन्द्रः। नरेन्द्रः
विभाते तस्य कार्य-प्रसाः

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

आरम्भार्थे, स्नानं, प्राथना, अन्न
भोजनं भुजतिः इत्यादी
कार्यैः कृत्वा नरेन्द्रः तस्य
एकं दिनं आरम्भते आरम्भयति
अनन्तरं नरेन्द्रः तस्य कृषिक्षेत्रे
गच्छति, तत्र क्षेत्रे आ क्षेत्र-
कषं कषणिं, परिपालनं इत्यादि
इत्येतानि करोति स्म।

नरेन्द्रः सर्वाः आ वण मासे
तस्य कृषिक्षेत्रे स्थितत्वा
शाकाह्नं तस्य समीपे स्थिता
महाकुवस्थ आ न क्षेत्रे ददति स्म।
अवन्तः अकिं प्रतिदिनं तस्य
इशास्य दक्षिणार्थं आशयना
मन्दिरे गच्छति स्म। तस्य
धर्मनिष्ठा स्वस्य शक्ये शुविधि
शुविधितमेव। अवन्तः न केवलं
उत्तम कृषिवलः किन्तु तस्य
कर्मैः धर्म-कर्मण-अहिंसा

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

इत्येतानि अविष्टितः आसीत् ।
तस्य धर्म निष्ठ पश्यन्
तस्य पुत्रः- पुत्रीः वासुदेवः
माधवी धर्म पालनं कर्तुं
इच्छति स्म । तस्य पत्नी जानकी
पतिव्रताः रत्न शमानः महिलः
आसीत् । नरेन्द्रस्य सर्वेषु कार्येषु
तस्य पत्नी स्वस्य कर्तव्यं
करोति स्म । नरेन्द्रस्य अनपत्याः
विद्या - कर्मनिष्ठादि कार्ये
संतोतस्य नरेन्द्रस्य शमानः
च आसीत् । नरेन्द्रः अतीव
बृहत् प्रभुः न आसीत् ।
परन्तु अन्यानां हेमार्थं अवन्तः
यं परिष्क परिष्कं करोति स्म ।
नरेन्द्रस्य कृषिक्षेत्रे कृषिक्षेत्रः
महादेवस्य जडे आरम्भति,
हिमालय प्रदेशे निर्गलिताः
गंगा तीरे आसीत् । परन्तु

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

हम न्तकाले जंगा नदि तीरे
जलोत्सवः सञ्जाताः, तस्य
प्रकस्मान् दिने न प्रतिदिताः
कृषिवत्साः पुरतः जलोत्सवः
दृष्टवाः शोचयति, स्म, अनेकांश्च
कृषि क्षेत्राः नाशयन्ति स्म।
नरेन्द्रः तस्य परिवाशस्य समेतं
इदं वाता सुत्वा अश्रुजात्
ता अतीव अयेन तस्य
तेषां कृषिक्षेत्रे समीपं गत्वा,
विस्मितो अभूत् किमिति,
तां विनोक्त्य नरेन्द्रस्य
कृषिक्षेत्रे किञ्चित् नाशः
न भवति। अथवात्। अन्य
जनाः नरेन्द्रस्य समानः
विस्मित अभूत्। इदं विस्मयस्य
स्य कारणं जानाति इच्छसि
जनाः नरेन्द्रे अपृच्छत्
कः " तव कृषिक्षेत्रे नाशः

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

नास्ति, अस्य कारणं किम्?
नरेन्द्रः उवाच ॥ अहं कृषिक्षेत्रे
शाकानां वपुषे, शोपथानां
जेव उर्वरकाः अयुज्यते,
अहं शाकानां अन्य जनानां
हस्ते अमित कामार्थे ॥
धनं न समाह्वयुं न
इच्छसि, अहं कुन्वितम्
कर्तुः न करोति, अन्येषां
क्षेमाय, औजनाय अहं प्रयत्न-
मकरोति. स्म ॥ इदं कारणेन
मम कृषिक्षेत्रे महा नाशः
न अभवत्. इदं वचनं नरेन्द्र-
स्य वचनं श्रुत्वा अन्य
ग्राम वासिनाः, कृषि कृषिवन्ताः
लज्जानम मुखा तिष्ठति
स्म। कश्चन कृषिवन्तः
प्रत्य वदत्, वयं कृषि क्षेत्र-
स्य नाशस्य कारणं वयमेव

किं किमिति वयं अनेकाणां
शोभाणां काशज कुतः अभवत्,
कर्मण्य वयं कृषिकेने क्षेत्र कर्म
कर्मणि समये च नृदमस्य
बलीवर्द्धयोः अनेन ताडयन्
तस्य शापः, शस उवशिकाणाः
उपयोगं उपयुज्य कृषि कृषिरी-
तिः, अन्य जनेषां शाकानां
दत्त्वा अमित धन सम्पादनं
कृत्वा उन्नतिं प्राप्तुं इच्छन्
वयस्य अद्यापि स्थिति स्थिति
इति"।

नरेन्द्रस्य धर्म निष्ठा
मधुश शब्दे प्रसारिताः तस्य
प्रवर्ति जनाः परस्परं अवदत् ।
इदं वृत्तान्तः मधुशधिपः
वीर स्रवस्य कर्म अथ शब्दे-
सभासु सजीवाः अवदत् ।
सजीवाः सर्व इत्युक्त्वा, मही

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

५ महाशजः । अस्माकं राज्ये
जल गंगा नदी नदि तीरे
जन प्रहोषाः सज्जाताः ३ आसन् ।
आसीत्, अनेकाणां गृहाः,
जीविवृत्ति, कृषिक्षेत्राणां नाशः
अभवत् । किन्तु जनां जीवि-
तं न जीवा क्लेशमनुभति
३ जनानां हस्तं धनं नस्ति,
अह्यवस शशाः सज्जाताः
वयं किम् पश्यति ? महाश-
जस्य जः दुखितो अभूत् ।
महाशजः उवाच जनानां क्षेमः
प्रथमं वयं कर्तव्यं भवति, अन्येषां
अश्रुणि निगलिताः वृश्य अहं
कक् कथम् पश्यति ? सजीवः
वक्त्रं अवदि अवदत् "महाशज
अस्माकं राज्ये नरेन्द्र नामः
प्रजकेश्य कृषिक्षेत्रे नाशः
न अभवत्, जनाः अवदत्

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

तस्य कमश्चि निष्ठ एव कारणं।
महाराजस्य मनः अनुवृत्ति
किन्तु महाराजः नरेन्द्रस्य
धर्म निष्ठस्य शुद्धि ज्ञान
जानान् एवम् एते परिद्वेषं
करोतु इच्छसि सस्य सस्य।

एकदा महाराजस्य उपदेशा
नुसारः सजीवः नरेन्द्रस्य
अवने आगच्छति सस्य अनन्त
इं नरेन्द्रः विशेष अतिथिः
स्य गृहे आनयति साकं सह
प्रविशति यदा ईश्वरश्च चिन्ताः
मने मनः शिथिवा नरेन्द्रः

अपृच्छ अपृच्छत् । महाराजस्य
"महाराजस्य आगमन उदेशः
किम् ? नरेन्द्रः उवाच
सजीवः उवाच " महाराजस्य
आज्ञा आनति त्वं ज्ञान
जानान् तस्य गृहे आगच्छति

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

अनन्तं समीपं आगच्छतु
उवाच इति महाशयस्य आत्मा,
महाशयाः तस्य कृषिक्षेत्रे एकं
बृहत् गुरुकुलं स्थापयि-
-तुं इच्छामि, अत एव
एव अहं तस्य कृषिक्षेत्रस्य
आधार पत्रः महाशयस्य
समीपे त्वं स्वयं गन्त-
-व्या समीपि च तं महाश-
-य प्रभूतं दानं तेनैव प्रद-
-दन्तवान् अदन्तः"। नरेन्द्रस्य
वचनं श्रुत्वा नरेन्द्रः उवाच
मम कृषिक्षेत्रं अहं न
ददति किमिति कृषिः मम
जीवनहेतुः, जीवितं जीत्वा एकं
उपातिः, मम कृषिक्षेत्रे अतीव
उर्वरा अस्ति, अत एव अहं
अन्ये भूमि मम बहवा भूमि
अन्यतमं भूमि महाशयाः प्रद-

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

अदन्तः॥ नरे नरेन्द्रस्य वचनं
श्रुत्वा सजीवः क्रोधः प्रकटयति
स्माद्द्वंद्वं वातां श्रुत्वा जानकीः
मुखात्सीजं कर्णान् समान
कर्णान् केलं समानं मुखे नेत्रयोः
अक्षुणि निगलितिरस्मात्।

एकस्मिन् दिने महाराजः
नरेन्द्रस्य अवनं आगच्छति स्मात्।
इतः इतः नरेन्द्रः तस्य परिवार
समे समेतः तस्य गृहे दूरे
ग्रामे गच्छति। तस्मिन्
समये नरेन्द्र महारके वस्य स्वोत्तं
आत्मपति स्मात्, तस्मिन् समये
महा वातः वाति, वृक्षाः द्रुवन्ति
प्रकृति दुःखः सज सज्जात
सज्जाताः। महाराजः तस्य
कर्म स्थ क्रूरता ज्ञात्वा, नरेन्द्रः
तस्य गृहः कृषिकेत्रः प्रत्य दन्ति

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

स्म। अनन्तरं नरेन्द्रः
परिवारं समेतं अनन्देन
वसति स्म।

अस्माकं धर्मनिष्ठ
या अनेका परिदृशाः
इवास्य सहायाय अहं नरेन्द्रः
पाप्मि स्म। गृहनाथस्य धर्म
निष्ठया, महादेवस्य कृपया
नरेन्द्रः तस्य परिवारः राजस्य
परिदृशं पाप्मि स्म जीत्वा
जीवितं निनति स्म। धर्मनिष्ठा
अचरतु जीवितं निनतु।